

06.03.2019 kontrollakt nr 12.2-4/13
riigihangete korraldamise kontrollimise kohta Sihtasutuses Läänemaa Haigla

Kontrollimise alus: rahandusministeeriumi 20.07.2017 kiri nr 12.2-4/99-1

Kontrolliobjekti nimetus: SA Läänemaa Haigla

Kontrolliobjekti registrikood: 90013058

Kontrolliobjekti juhi nimi ja ametinimetus: peaarst-juhataja Tõnis Siir

Kontrolli käigus andsid selgitusi: peaarst-juhataja Tõnis Siir, finantsjuht Ly Meister, õendusjuht Marju Leppmets, haldusjuht Reimo Reimer

Kontrollitav ajavahemik: 01.01.2017 – 31.12.2017

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

1.1. Kontrollimisele kuulus Sihtasutuses Läänemaa Haigla (edaspidi ka Hankija) riigihangete korraldamisel riigihangete seaduses (RHS) sätestatud nõuetest kinnipidamine ajavahemikul 01.01.2017 - 31.12.2017.

1.2. Kontrollimise eesmärgiks oli muu hulgas tuvastada, kas riigihanke piirmäära ületavate tehingute korral on korraldatud hankemenetlus; lihthanke piirmäära ületavate tehingute puhul on korraldatud lihthange; kas Hankija on riigihanke osadeks jaotamisel järginud riigihanke osadeks jaotamise korda; erandlike hankemenetluste liigi (väljakuulutamiseta ja väljakuulutamisega läbivõtmisega hankemenetlused) valik on olnud õiguspärane; hankelepingute sõlmimine ja muutmine on toimunud nõuetekohaselt; Hankija on järginud RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.

1.3. Kontrollitaval ajavahemikul on Hankija korraldanud elektroonilise riigihangete registri (edaspidi eRHR) kaudu 7 riigihanget, millest 2 avatud hankemenetlusega riigihanget ja 5 lihthanget. eRHR-ist nähtuvalt osales SA Läänemaa Haigla 2017. aastal ühishankijana kahekümnnes SA Põhja - Eesti Regionaalhaigla poolt korraldatud riigihankemenetluses ja ühes Haapsalu Linnavalitsuse poolt läbiviidud riigihankemenetluses. SA Põhja - Eesti Regionaalhaigla ja Haapsalu linn on SA Läänemaa Haigla asutajad.

1.4. Ajaperioodil 01.01.2017 – 21.12.2017 reguleeris Sihtasutuses Läänemaa Haigla riigihangete korraldamist 01.06.2012 juhataja käskkirjaga nr 1-5/10 kinnitatud „SA Läänemaa Haigla hankekord“. Ajaperioodil 22.12.2017 – 31.12.2017 lähtus Hankija riigihangete korraldamisel 22.12.2017 juhataja käskkirjaga nr 1-5/20 kinnitatud juhendist „SA Läänemaa Haigla riigihangete korraldamise juhend“. Hankija ei koostanud 2017. aasta kohta hankeplaani, vaid lähtus riigihangete korraldamisel investeeringute kavast.

1.5. Hankija hanketegevuses RHS-is sätestatud korrast kinnipidamist on kontrollitud Hankija raamatupidamise andmete, eRHR-is avaldatud dokumentide ning Hankija selgituste alusel.

1.6. Käesolevas kontrollaktis esitatud Hankija poolt tasutud maksumused on esitatud ilma käibemaksuta.

1.7. Kontrollakti projekt edastati Hankijale tutvumiseks ja vastuväidete esitamiseks 19.02.2019. Hankija esitas omapoolse seisukoha kontrollakti projektile 04.03.2019. Hankija märkis vastuväidetes, et ei nõustu kontrollakti projekti p 2.5.2., 2.5.4. ja 2.5.5. rakendatud põhimõttega, justkui tuleks nendes kaubagruppides õige menetlusviisi leidmiseks kogu käive summeerida. Samas märkis Hankija, et nendes kaubagruppides tuleb ostutegevust nii või teisiti süstematiseerida ja parendada ning leidis kokkuvõttes, et kontrollakt sisaldab Hankija jaoks väärtuslikku informatsiooni, mida kavatakse hanketegevuse parendamisel arvesse võtta.

1.8. Tulenevalt Hankija vastuväidetest esitab Rahandusministeerium täiendavad põhjendused kontrollakti punktide 2.5.2., 2.5.4. ja 2.5.5. kohta (täiendavad selgitused on esitatud eelnimetatud punktides). Arvestades, et Hankija ei esitanud sisulisi vastuväiteid ega põhjendusi punktides 2.5.2., 2.5.4. ja 2.5.5. esitatuga mittenõustumise kohta, jääb Rahandusministeerium kontrollakti projektis esitatud tähelepanekute ja järelduste juurde ka kontrollaktis.

2. Riigihangete seaduses sätestatud korrast kinnipidamise kontrollimine

2.1. Lihthange nr 184779 „SA Läänemaa Haigla endoskoopiliste kirurgia seadmete ostmine“

Hankija alustas lihthanget nr 184779 „SA Läänemaa Haigla endoskoopilise kirurgia seadmete ostmine“ hanketeate avaldamisega eRHR-is 24.03.2017, mistõttu on alap 2.1.1 – 2.1.2 viidatud kuni 31.08.2017 kehtinud RHS-ile (kehtiv RHS § 219 lg 1).

2.1.1. Kvalifitseerimise tingimuse sätestamine

Hankija sätestas lihthanke nr 184779 hanketeate osas III p 2.3 järgmise pakkujate kvalifitseerimise tingimuse: „*Pakkuja peab olema viimase kolme aasta jooksul täitnud sarnaste toodete müügi lepinguid. Pakkuja esitab olulisemate viimase kolme aasta jooksul täidetud müügilepingute nimekirja koos nende maksumuse, sõlmimise kuupäevade ja infoga teiste lepingupoolte kohta*“.

Eelnimetatud tingimuses sisalduvad mõisted *sarnaste toodete ja olulisemate viimase kolme aasta jooksul täidetud müügilepingute* on piisavalt määratlemata.

RHS § 18² lg 4 kohaselt võib hankija lähtuda lihthanke dokumendi koostamisel RHS § 39-41 sätestatust. Sisuliste kvalifitseerimistingimuste sõnastamisel on hankijatele jäetud avar kaalutusruum, mille teostamisel tuleb järgida riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid (RHS § 3). Tingimused peavad olema piisavalt ja selgelt määratletud. Juhul kui tingimused on sätestatud ebaselgelt, võib ohtu sattuda riigihanke üldpõhimõtete järgimine, sh ei ole sellisel juhul tagatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte järgimine (RHS § 3 p 2).

Käesoleval juhul pidanuks Hankija määratlema, milliseid müügilepinguid käsitleb Hankija sarnaste toodete/oluliste lepingutena (pakkujad ei saanud antud mõistete sisustamisel juhinduda ka lihthanke eeldatavast maksumusest, kuna eeldatavat maksumust ei ole lihthanke alusdokumentides sätestatud).

Kvalifitseerimise tingimuse kehtestamise ja sellele pakkuja vastavuse kontrollimise eesmärgiks on, et hankijal oleks võimalik tuvastada pakkuja eeldatavat hankelepingu nõuetekohase täitmise võimekust. Kui kvalifitseerimise tingimused on sätestatud ebaselgelt ja/või puudulikult, ei ole hankijal võimalik tingimuse alusel kontrollida pakkuja suutlikkust hankelepingut nõuetekohaselt

täita. Ebapiisavalt ja/või mitmeti tõlgendatavalt määratletud kvalifitseerimise tingimused võivad mõjutada ka isikute osalemist riigihanke menetluses ning tuua kaasa pakkujate ebavõrdse kohtlemise pakkujate kvalifikatsiooni kontrollimisel.

Eelmärgitud põhjustel on hanketeate osas III p 2.3 sätestatud pakkujate kvalifitseerimise tingimus vastuolus RHS § 3 p 2 üldpõhimõttega.

2.1.2. Riigihanke aruande lisa esitamine eRHR-ile

Lihthanke nr 184779 tulemusena sõlmitud hankeleping lõppes 18.04.2017. RHS § 18² lg 9 kohaselt esitab hankija RHS § 37 sätestatud korras eRHR-ile riigihanke aruande ja aruande lisa pärast lihthanke lõppemist RHS § 29 lg 3 sätestatud juhtudel. RHS § 37 lg 4 kohaselt esitab hankija eRHR-ile riigihanke aruande lisa 20 päeva jooksul pärast hankelepingu lõppemist. Hankija esitas eRHR-ile riigihanke aruande lisa 22.05.2017, s.o. enam kui 20 päeva pärast hankelepingu lõppemist, millega eiras RHS § 18² lg 9 ja RHS § 37 lg 4 nõudeid.

2.2. Avatud hankemenetlusega riigihange nr 189331 “Läänemaa Esmatasandi Tervisekeskuse rajamise projekteerimistööd“

Hankija alustas riigihanget nr 189331 “Läänemaa Esmatasandi Tervisekeskuse rajamise projekteerimistööd“ hanketeate avaldamisega eRHR-is 17.07.2017, mistõttu kohaldus riigihanke korraldamisele kuni 31.08.2017 kehtinud RHS (kehtiv RHS § 219 lg 1). Käesolevas punktis on viidatud kuni 31.08.2017 kehtinud RHS-ile.

Riigihanke nr 189331 hanketeate kohaselt on pakkumuste esitamise tähtaeg 03.08.2017 kell 13:00. Hankedokumentide p 4.1 kohaselt on pakkumuste esitamise tähtpäev 02.08.2017 kell 11.00.

Tulenevalt RHS § 31 lg 2 on hanketeade (HT) ülimuslik hankedokumentide (HD) suhtes ja vastuolu esinemisel HD ja HT vahel tuleb kohaldada hanketeadet. Vaatamata sellele ei tohiks riigihanke alusdokumendid sisaldada vastuolusid ega eksitavaid tingimusi, kuna seesugune hankepraktika ei ole kooskõlas RHS § 3 sätestatud üldpõhimõtetega. Juhul kui hankija muudab riigihanke alusdokumenti, tuleb vastavad muudatused teha kõikides alusdokumentides, sh kõrvaldamaks võimalikud vastuolud. Edasises hankepraktikas soovitame eksimuste ja vastuolude vältimiseks alusdokumentides dubleerivaid tingimusi mitte sätestada. Vastuolulise tingimuse sätestamisega riigihanke nr 189331 alusdokumentides on Hankija eiranud RHS § 3 p 2 sätestatud kontrollitavuse ja läbipaistvuse üldpõhimõtet.

2.3. Avatud hankemenetlusega riigihange nr 191191 „SA Läänemaa Haigla lifti ehitus ning polikliiniku ruumide ümberehitus ja remont“

Hankija alustas riigihanget nr 191191 „SA Läänemaa Haigla lifti ehitus ning polikliiniku ruumide ümberehitus ja remont“ hanketeate avaldamisega eRHR-is 26.09.2017, mistõttu kohaldub riigihankele alates 01.09.2017 kehtiv RHS. Punktis 2.3. on viidatud alates 01.09.2017 kehtivale RHS-ile.

2.3.1. Hankepassi esitamise nõue

RHS § 52 lg 1 kohaselt esitab pakkuja koos pakkumusega hankepassi vastavalt hanketeates nõutule. Seega peab hankija tulenevalt RHS § 52 lg 1 sätestama hanketeates hankepassi esitamise nõude.

Hankija ei sätestanud avatud hankemenetlusega riigihanke nr 191191 hanketeates hankepassi esitamise nõuet, millega eiras RHS § 52 lg 1 sätestatut.

2.3.2. Kvalifitseerimise tingimuste kehtestamine

Hankija sätestas riigihanke nr 191191 hanketeate osas III p 1.2) alap 1 pakkujate kvalifitseerimise tingimuse, mille kohaselt peab pakkuja viimaste (2014, 2015, 2016) majandusaasta aruannete netokäive summeerituna olema vähemalt 3 000 000 €.

eRHR-ist riigihanke nr 191191 teabevahetusest nähtuvalt (*huvitatud isiku 11.10.2017 küsimus Hankijale: „Mis on hanke eeldatav maksumus ilma km-ta?“, Hankija 11.10.2017 vastus: „Hankija on kavandanud eelarvelisi vahendeid summas 260 000 €“*) on riigihanke eeldatav maksumus 260 000 €. eRHR-ist nähtuvalt on riigihanke nr 191191 tulemusena sõlmitud hankelepingu maksumus 259 500,15 €.

RHS § 100 lg 1 p 4 kohaselt võib hankija nõuda pakkuja majandusliku ja finantsseisundi kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks andmeid pakkuja kogu majandustegevuse netokäibe kohta kuni viimase kolme riigihanke algamise ajaks lõppenud majandusaasta kohta. RHS § 100 lg 3 kohaselt võib hankija RHS § 100 lg 1 p 4 alusel nõuda netokäibe olemasolu summas, mis ei või olla suurem kui kahekordne hankelepingu eeldatav maksumus. Kui hankelepingu täitmisega seotud riskide tõttu on vajalik aastakäibe nõude määramine suuremas summas, peab hankija seda riigihanke alusdokumentides põhjendama.

Kahekordne riigihanke nr 191191 hankelepingu maksumus (259 500,15 € x 2) on 519 000,3 €. Kuna hanketeate osas III p 1.2) alap 1 sätestatud netokäibe nõue (2014, 2015, 2016 majandusaasta aruannete netokäive summeerituna peab olema vähemalt 3 000 000 €) ühe aasta kohta ületab hankelepingu maksumust (259 500,15 €) enam kui kaks korda, on Hankija eiranud kvalifitseerimise tingimuse kehtestamisel RHS § 100 lg 1 p 4 ja lg 3 nõudeid.

Hankija sätestas riigihanke nr 191191 hanketeate osas III p 1.2) alap 2 järgmise pakkujate kvalifitseerimise tingimuse: *„Pakkuja või taotleja majandusliku ja finantsseisundi kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollimiseks võib hankija nõuda järgmiste dokumentide esitamist: andmed pakkuja või taotleja kogu majandustegevuse netokäibe kohta või netokäibe kohta hankelepinguga seotud valdkonnas või selle esemele vastavas osas kuni viimase kolme riigihanke algamise ajaks lõppenud majandusaasta jooksul, sõltuvalt pakkuja või taotleja asutamise või äritegevuse alguse kuupäevast ja nõutud minimaalse aastakäibe, sealhulgas hankelepingu valdkonnas nõutud minimaalse aastakäibe andmete olemasolust (RHS § 100 lg 1 p 4)“*. Tingimuse täitmist tõendava dokumendi vormi ei ole kehtestatud ja dokumendi esitamine ei ole kohustuslik“.

Eelnimetatud tingimus on RHS § 100 lg 1 p 4 sõnastuse ümberkirjutus. Hankija ei ole RHS § 100 lg 1 p 4 alusel sätestanud sisulist pakkujate kvalifitseerimise tingimust, mistõttu on hanketeate osas III p 1.2) alap 2 sätestatud tingimus pakkujaid eksitav ja vastuolus RHS § 3 p 2 sätestatud asjakohasuse ja põhjendatuse nõudega.

Hankija sätestas riigihanke nr 191191 hanketeate osas III p 1.3 ja alusdokumendis *„Kvalifitseerimistingimused“* järgmise kvalifitseerimise tingimuse: *„Pakkuja ja taotleja kvalifikatsiooni kontrollimine: Hankija võib kontrollida pakkuja või taotleja sobivust tegeleda hankelepingu täitmiseks vajaliku kutsetööga ja kehtestada kvalifitseerimise tingimused tema majanduslikule ja finantsseisundile ning tehnilisele ja kutsealasele pädevusele. Kvalifitseerimise tingimused peavad vastama hankelepingu esemeks olevate asjade, teenuste või ehitustööde*

olemusele, kogusele ja otstarbele ning olema nendega proportsionaalsed (RHS § 98 lg 1)“. Tingimuse täitmist tõendava dokumendi vormi ei ole kehtestatud ja dokumendi esitamine ei ole kohustuslik.

Eelnimetatud kvalifitseerimise tingimus on RHS § 98 lg 1 sõnastuse ümberkirjutus. Hankija ei sätetanud RHS § 98 lg 1 alusel sisulist pakkujate kvalifitseerimise tingimust. RHS § 98 lg 1 refereeriv mittesisuline tingimus on pakkujaid eksitav ja vastuolus RHS § 3 p 2 sätestatud asjakohasuse ja põhjendatuse nõudega.

2.4. Kõrvaldamise aluste puudumise kontrollimata jätmine lihthangetes

2.4.1. Hankija avaldas eRHR-is 10.01.2017 lihthanke nr 181989 „Haapsalu EMO raamvoodite ja läbivaatuslaua ostmine“ hanketeate ning sätestas hanketeate osas III p 2.1 pakkujate kõrvaldamise alused kuni 31.08.2017 kehtinud riigihangete seaduse (RHS) § 38 lg 1 p 1 – 4 alusel. Pakkujad esitasid kinnituse kõrvaldamise aluste puudumise kohta vormil 5. Hankija sätestas, et pakkuja esitab oma asukohariigi vastava pädevusega ametiasutuse tõendi RHS § 38 lg 1 p 4 nimetatud asjaolude puudumise kohta, kui neid andmeid ei ole Hankijal võimalik kontrollida andmekogus olevate avalike andmete põhjal.

eRHR-ist nähtuvalt teostas Hankija ainult ühe maksuvõlgade puudumise päringu, st riiklike ja kohalike maksuvõlgade puudumise päringu Osauhing AB Technology suhtes lihthanke algamise päeva seisuga. Teiste pakkujate, sh eduka pakkumuse esitanud pakkuja, suhtes maksuvõlgade puudumise päringuid ei teostatud, samuti ei teostatud päringuid karistusregistrisse ja äriregistrisse.

2.4.2. Hankija avaldas 07.03.2017 eRHR-is lihthanke nr 183934 „SA Läänemaa Haigla IT seadmete kasutusrent“ hanketeate ning sätestas hanketeate osas III p 2.1 pakkujate kõrvaldamise alused kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 38 lg 1 p 1 – 4 alusel. eRHR-ist nähtuvalt teostas Hankija eRHR-i kaudu maksuvõlgade puudumise päringuid lihthanke algamise päeva seisuga kahe pakkuja suhtes. Ülejäänud kolme pakkuja osas maksuvõlgade puudumise päringuid eRHR-i kaudu teostatud ei ole. Samuti ei teostatud päringuid karistusregistrisse ja äriregistrisse.

2.4.3. Hankija avaldas 24.03.2017 eRHR-is lihthanke nr 184779 „SA Läänemaa Haigla endoskoopilise kirurgia seadmete ostmine“ hanketeate ning sätestas hanketeate osas III p 2.1 pakkujate kõrvaldamise alused kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 38 lg 1 p 1 – 4 alusel. Lihthanke teate osas III p 2.1 alap 4 sätestas Hankija, et pakkuja peab olema registreeritud Eesti äriregistris, mida Hankija ise kontrollib.

eRHR-ist nähtuvalt ei ole Hankija eRHR-i päringusüsteemi kaudu teostanud ühtegi päringut. Lihthanke menetlus lõppes hankelepingu sõlmimisega. Märgime, et hanketeates sätestatud tingimus, mille kohaselt peab pakkuja olema registreeritud Eesti äriregistris, ei ole kohane, kuna pakkujateks võivad riigihangetes olla ka füüsilised ja/või välismaised juriidilised isikud, kes ei ole registreeritud Eesti äriregistris. Seetõttu on äriregistri registreeringu nõue vastuolus kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 3 p 4 üldpõhimõttega (kehtiv RHS § 3 p 3).

2.4.4. Hankija avaldas 21.08.2017 eRHR-is lihthanke nr 190257 „SA Läänemaa Haigla endoskoopide pesur-desinfektor ostmine“ hanketeate ning sätestas hanketeate osas III p 2.1 pakkujate kõrvaldamise alused kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 38 lg 1 p 1 – 4 alusel. eRHR-ist nähtuvalt ei ole Hankija eRHR-i päringusüsteemi kaudu teostanud ühtegi päringut. Hankija sõlmis lihthanke nr 190257 tulemusena hankelepingu Olympus Estonia OÜ-ga. Juhul kui

hankija sätestab riigihanke alusdokumentides kõrvaldamise alused, lasub hankijal kohustus kontrollida, kas pakkujal kõrvaldamise alused esinevad või mitte.

Eelnimetatud punktides 2.4.1 – 2.4.4 nimetatud menetlusest kõrvaldamise puudumise aluste kontrollimata jätmisega on Hankija eiranud riigihanke alusdokumentides tema poolt kuni 31.07.2018 kehtinud RHS § 18² lg 4 ja § 38 lg 1 p 1 – 4 alusel sätestatud kontrollkohustust.

2.5. Riigihanke menetluste korraldamata jätmine

2.5.1. Meditsiiniliste gaaside ostmine

Hankija ostis 2017. aastal Eesti AGA AS-ilt meditsiinilisi gaase summas 43 941,01 €. Ajaperioodil 01.01.2017 – 31.08.2017 Eesti AGA AS-ilt ostetud meditsiiniliste gaaside maksumus oli 28 690,14 €.

Meditsiiniliste gaaside ostmiseks riigihanke menetlust ei korraldatud.

Hankija edastas Rahandusministeeriumile kolm Eesti AGA AS-iga sõlmitud hankelepington (25.06.2014 sõlmitud gaasiseadmete paigaldamise leping, täitmise tähtajaga 19.07.2014, maksumusega 7797 €; 18.09.2014 sõlmitud gaasiballoonide rendileping, kehtivusega 01.09.2014 – 31.08.2017, maksumusega 8202,15 € ning 28.10.2015 sõlmitud AGA balloonide rendiettemaksu leping kehtivusega 01.10.2015 – 30.09.2017, maksumusega 2440,56 €).

Hankija mõõnis, et meditsiiniliste gaaside ostmiseks ei ole riigihankemenetlust korraldatud, kuid selgitas, et osaleb SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) poolt korraldatavas meditsiiniliste gaaside ostmise riigihankes.

eRHR-ist nähtuvalt alustas PERH 11.12.2018 hanketeate avaldamisega eRHR-is avatud hankemenetlusega riigihanget nr 203107 „Meditsiinilised gaasid“. Riigihankes osaleb ühishankijana ka SA Läänemaa Haigla.

Meditsiiniliste gaaside ostmine on asjade ostmine RHS-i tähenduses (gaaside ostmine on määratletav nt CPV koodiga nr 24100000-5 „Gaasid“).

Arvestades, et meditsiiniliste gaaside soetuse maksumus ajaperioodil 01.01.2017 – 31.08.2017 ületas kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 15 lg 3 sätestatud lihthanke piirmäära (10 000 €), pidanuks Hankija korraldama meditsiiniliste gaaside soetamiseks lihthanke. Lihthanke korraldamata jätmisega eiras Hankija kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 15 lg 3 ja § 18² nõudeid.

2.5.2. Toiduainete ostmine

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt ostis Hankija 2017. a toiduaineid erinevatelt ettevõtelt kogumaksumusega 63 903,81 €. Ajaperioodil 01.01.2017 – 31.08.2017 ostis Hankija toiduaineid kogumaksumusega 40 354,63 €, s.o. riigihanke piirmäära (40 000 €) ületavas summas.

Toiduainete ostmiseks riigihanke menetlust ei korraldatud.

Hankija selgitas järelevalvemenetluses, et toitlustusteenust ei ole plaanis tellida ja ka edaspidi plaanitakse osta toiduaineid, kuid mõõnis, et toiduainete ostmiseks ei ole riigihanget korraldatud.

Selgitame, et kuni 31.08.2017 kehtinud RHS-i kohaselt tuli toiduaineid osta üldises korras.

Toiduainete ostmisel on tegemist sama eesmärgi saavutamiseks vajalike ja/või funktsionaalselt koostoimivate asjadega, mistõttu riigihanke osadeks jaotamine erinevate kaubagruppide (nt leiva- ja saiatooted, piimatooted, tangained jne) lõikes või muul viisil, eesmärgiga vältida lihthanke või hankemenetluse korraldamist, ei ole lubatud (kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 23 lg 1 alusel ja

kehtiva RHS-i § 28 lg 2 alusel)^{1,2}. Toiduainete ostmise riigihanke eeldatava maksumuse määramisel võeti kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 20 lg 1 p 1 ja § 21 lg 2 p 1 alusel arvesse eelarve- või majandusaasta jooksul ostetavate toiduainete eeldatav kogumaksumus (sarnane regulatsioon on sätestatud kehtiva RHS-i § 23 lg 2 p 1 ja § 24 lg 2 p 1).

Kehtiva RHS § 50 p 9 kohaselt on hankijal õigus korraldada toidukaupade ostmiseks väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetlus kui riigihanke eeldatav maksumus on väiksem riigihanke rahvusvahelisest piirmäärast. Juhul kui hankija ei kasuta toidukaupade ostmiseks kehtiva RHS § 50 p 9 sätestatud võimalust, tuleb toidukaupade ostmiseks korraldada tavapärase hanketeate avaldamisega algav riigihankemenetlus.

Arvestades, et toiduainete maksumus ajaperioodil 01.01.2017 – 31.08.2017 ületas riigihanke piirmäära (40 000 €), pidanuks Hankija korraldama toiduainete ostmiseks hankemenetluse lähtudes RHS § 15 lg 1 p 2 ja § 16 lg 2. Hankemenetluse korraldamata jätmisega eiras Hankija RHS § 15 lg 1 p 2 ja § 16 lg 2 nõudeid.

2.5.3. Soojusenergia ostmine

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt ostis Hankija 2017. aastal UTILITAS EESTI AS-ilt (endise nimega AS Eraküte) soojusenergiat summas 62 622,4 € 25.09.2012 sõlmitud hankelepingute alusel.

Hankija sõlmis 25.09.2012 AS-iga Eraküte kaks tähtajatut hankelepingut soojusenergia ostmiseks kahele tarbimiskohale.

Hankelepingute sõlmimiseks riigihankemenetlust ei korraldatud.

Soojusenergia ostmine on käsitletav asja ostmisena RHS-i tähenduses ning soojusenergia ostmiseks tuleb korraldada riigihange. Märgime, et soojusenergia ostmine ei ole riigihanke erand, millisel juhul RHS-i kohaldada ei tuleks ja riigihanget korraldama ei peaks.

Selgitame, et juhul kui tehnilistel põhjustel on kaugküttepiirkonnas võimalik soojusenergiat osta üksnes ühelt kindlaks määratud võrguettevõtjalt, võib hankija korraldada soojusenergia ostmiseks väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetluse kehtiva RHS § 49 lg 1 p 2 alusel. Samasugune võimalus oli Hankijal hankelepingu sõlmimise ajal (25.09.2012) kehtinud RHS § 28 lg 2 p 2 alusel.

25.09.2012 kehtinud RHS § 21 lg 1 p 3 kohaselt oli tähtajatu hankelepingu eeldatavaks maksumuseks kuumakse korrutis 48-ga. Arvestades, et ainuüksi 2017. a tasus Hankija UTILITAS EESTI AS-ile soojusenergia eest 62 622,4 €, ületas hankelepingu eeldatav (st 48 kuu/4 aasta) maksumus (62 622,4 € korrutatuna 4-ga on 250 489,6 €) hankelepingu sõlmise ajal tõenäoliselt RHS § 15 lg 2 viidatud riigihanke rahvusvahelist piirmäära (135 000 €).

Tulenevalt hankelepingu sõlmimise ajal (25.09.2012) kehtinud RHS § 15 lg 2 ja § 16 lg 2 (või RHS § 28 lg 2 p 2 alusel) pidanuks Hankija korraldama soojusenergia ostmiseks hankemenetluse. Hankemenetluse korraldamata jätmisega on Hankija eiranud eelviidatud RHS-i nõudeid.

¹ Antud põhimõtet käsitles Rahandusministeerium 2013. aastal valminud analüüsis "Toiduainete ostmine ja toitlustamine riigihankena", lk 3 (Internetis kättesaadav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/analüüsid-ja-uuringud>).

² Riigihangete direktiivi 2014/24/EL põhjenduspunktis nr 19 on märgitud: „Tuleks selgelt sätestada, et hankelepingu eeldatava maksumuse arvestamisel tuleb võtta arvesse kõiki nii avaliku sektori hankijalt kui ka kolmandatelt isikutelt saadud tulu. Samuti tuleks selgelt sätestada, et piirmäärade arvestamiseks tuleks sarnaseid asju käsitada kui tooteid, mis on mõeldud samaks või sarnaseks otstarbeks, nagu näiteks erinevad toiduained või mitmesugused kontorid kasutatavad mööbliesemed. Üldjuhul pakub asjaomases valdkonnas tegutsev ettevõtja tõenäoliselt selliseid tooteid oma tavapärase tootevaliku hulgas.“

2.5.4. Reaktiivide, allergeenide ja labori materjalide ostmine

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt ostis Hankija 2017. aastal reaktiive, allergeene ja labori materjale kokku summas 272 497,95 € (sh ISIS MEDICAL OÜ-lt summas 157 788,02 €; SIEMENS HEALTHCARE OY EESTI FILIAALilt summas 42 266,59 € ja SURGITECH AS-ilt 27 027,25 €).

Hankija edastas Rahandusministeeriumile ISIS MEDICAL OÜ-ga 15.02.2017 ja 25.04.2017 sõlmitud lepingud vara tasuta kasutada andmise kohta, mille alusel on soetatud ISIS MEDICAL OÜ-lt reaktiive ja reagente.

15.02.2017 sõlmitud lepinguga andis ISIS MEDICAL OÜ Hankija valdusse ja kasutusse ABBOTT Architect c4000 biokeemia instrumendi (lepinguobjekt). Lepingu kohaselt kohustub ISIS MEDICAL OÜ varustama Hankijat lepinguobjekti kasutamiseks vajalike reagentide ning tarvikutega. Leping sõlmiti tähtajaga 5 aastat. Hankija selgitas, et 15.02.2017 sõlmitud lepingu alusel tasus Hankija ISIS MEDICAL OÜ-le 2017. aastal 41 729 € ja 2018. aastal 51 600 €. Võttes arvesse Hankija poolt 15.02.2017 sõlmitud hankelepingu alusel 2017. ja 2018. aastal ISIS MEDICAL OÜ-le tasutud maksete keskmist summat, on hankelepingu orienteeruv kogumaksumus ca 230 000 €, mis ületab hankelepingu sõlmimise ajal kehtinud RHS § 15 lg 2 viidatud riigihanke rahvusvahelist piirmäära (135 000 €). Tulenevalt RHS § 15 lg 2 ja § 16 lg 2 pidanuks Hankija korraldama 15.02.2017 hankelepingu sõlmimiseks hankemenetluse. Hankemenetluse korraldamata jätmise eiras Hankija RHS § 15 lg 2 ja § 16 lg 2 nõudeid.

25.04.2017 sõlmitud lepinguga andis ISIS MEDICAL OÜ Hankija valdusse ja kasutusse ABBOTT Architect i1000sr immunoloogia instrumendi (lepinguobjekt). Lepingu kohaselt kohustub ISIS MEDICAL OÜ varustama Hankijat lepinguobjekti kasutamiseks vajalike reagentide ning tarvikutega. Leping sõlmiti tähtajaga 5 aastat. Hankija selgitas, et 25.04.2017 sõlmitud lepingu alusel tasus Hankija ISIS MEDICAL OÜ-le 2017. aastal 93 987 € ja 2018. aastal 133 891 €. Võttes arvesse Hankija poolt 25.04.2017 sõlmitud hankelepingu alusel 2017. ja 2018. aastal ISIS MEDICAL OÜ-le tasutud maksete keskmist summat, on lepingu orienteeruv kogumaksumus ca 500 000 €, mis ületab hankelepingu sõlmimise ajal kehtinud RHS § 15 lg 2 viidatud riigihanke rahvusvahelist piirmäära (135 000 €). Tulenevalt RHS § 15 lg 2 ja § 16 lg 2 pidanuks Hankija korraldama 25.04.2017 lepingu sõlmimiseks hankemenetluse. Hankemenetluse korraldamata jätmise eiras Hankija RHS § 15 lg 2 ja § 16 lg 2 nõudeid.

Eelnimetatud 15.02.2017 ja 25.04.2017 ISIS MEDICAL OÜ-ga sõlmitud hankelepingud on sisult segalepingud, mille objektiks on nii asja tasuta kasutusse andmine kui ka reagentide jms ostmine. Hankelepingute sõlmimise ajal kehtinud RHS § 20 lg 6 kohaselt tuleb seesuguse segalepingu eeldatava maksumuse määramisel lähtuda lepingu objekti(de) maksumusest ja menetluskord valida lähtudes rangemast regulatsioonist. Arvestades, et analüsaatori kasutamise eest Hankija ei tasu, vaid tasub reagentide ostmise eest, tuleb eelnimetatud lepinguid käsitleda asjade ostmise hankelepingutena RHS-i tähenduses.

05.12.2017 sõlmis Hankija kasutuslepingu SIEMENS HEALTHCARE OY EESTI FILIAALiga hüübimisanalüsaatori Sysmex CA-560 kasutamiseks ja reagentide ostmiseks (igakuiste arvete alusel hinnakirja alusel). Leping sõlmiti kestvusega üks aasta. Hankija selgitas, et 05.12.2017 sõlmitud lepingu alusel tasus Hankija SIEMENS HEALTHCARE OY EESTI FILIAALile 2017. aastal reagentide eest 19 632 € ja 2018. aastal 17 062 €, st kokku 36 694 €. Eelnimetatud lepingu sõlmimiseks SIEMENS HEALTHCARE OY EESTI FILIAALiga riigihanke menetlust ei korraldatud. Alates 01.09.2017 kehtiva RHS § 14 lg 1 p 1 kohaselt on lihthanke piirmäär asjade ostmise lepingu puhul 30 000 €. Asjade ostmisel maksumusega üle 30 000 € tuleb korraldada lihthankemenetlus lähtudes RHS § 125 sätestatust. Kuna 05.12.2017 sõlmitud hankelepingu maksumus ületas lihthanke piirmäära, pidanuks Hankija korraldama hankelepingu sõlmimiseks lihthankemenetluse. 05.12.2017 sõlmitud segalepingut (asja tasuta kasutusse

andmine ja reagentide ost) tuleb käsitleda asjade ostmise hankelepinguna kehtiva RHS § 19 lg 1 ja 5 kohaselt. Lihthankemenetluse korraldamata jätmisega on Hankija eiranud kehtiva RHS-i § 125 nõudeid.

13.01.2015 sõlmis Hankija vara tasuta kasutamise lepingu AS-iga Surgitech täisautomaatse immunoloogia analüsaatori Cobas e411 Hankija kasutusse andmiseks (lepinguobjekt). Lepingu kohaselt on lepinguobjekti hinnanguline väärtus 56 000 eurot. Hankija kohustub tasuma lepinguobjekti kasutamisega seotud kulud (st reagentide soetamise kulud). Lepingus ei ole määratud lepingu kehtivuse tähtaega, mistõttu tuleb lepingut käsitleda tähtajatult sõlmitud lepinguna. Olukorras, kus lepingu esemeks on nii asja kasutusse andmine (teenus) kui ka asjade (reagentide) ostmine, on tegemist segalepinguga, mille puhul tuleb riigihanke menetlusreeglite valikul lähtuda hankelepingu eseme maksumusest. Arvestades, et Hankija tasub üksnes reagentide ostmise eest, tuleb hankelepingut käsitleda asjade ostmise hankelepinguna RHS-i tähenduses. Hankija selgitas, et tasus 13.01.2015 sõlmitud hankelepingu alusel AS-ile Surgitech 2016. aastal 43 214 €, 2017. aastal 31 912 € ja 2018. aastal 9488 €, st nelja aasta tasu kokku oli 84 614 €, mis ületas tähtajatu hankelepingu sõlmimise ajal kehtinud asjade ostmise riigihanke piirmäära (so 13.01.2015 kehtinud § 15 lg 1 p 2 kohaselt 40 000 €). Hankija selgitas, et testi *Troponiin T* pakub turul ainult Surgitech AS. Märgime, et juhul, kui hankelepingut saab tehnilistel põhjustel täita ainult üks pakkuja, on hankijal võimalik korraldada hankelepingu sõlmimiseks erandlik hankemenetlus (väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus). Erandlikke aluseid hankemenetluste korraldamiseks tuleb tõlgendada aga kitsendavalt ning üldjuhul tuleb siiski korraldada hankelepingu sõlmimiseks tavapärane hankemenetlus.

Tulenevalt 13.01.2015 ehk hankelepingu sõlmimise ajal kehtinud RHS § 15 lg 1 p 2 ja § 16 lg 2 pidanuks Hankija korraldama hankelepingu sõlmimiseks hankemenetluse, kuna hankelepingu eeldatav maksumus ületab riigihanke piirmäära (40 000 €). Hankemenetluse korraldamata jätmisega eiras Hankija 13.01.2015 kehtinud RHS § 15 lg 2 ja § 16 lg 2 nõudeid.

Hankija edastas kontrollakti projektile vastuväite, milles märkis, et ei nõustu kontrollakti projekti p 2.5.4. (st käesolevas punktis) rakendatud põhimõttega, mille kohaselt tuleks nendes kaubagruppides õige menetlusviisi leidmiseks kogu käive summeerida. Arvestades, et reaktiivide jms soetused on tehtud seadmete Hankija kasutusse andmise hankelepingute alusel, on tegemist sama lepingu esemeks olevate asjade soetamisega. Riigihanke menetlusreeglid tuleb valida lähtudes hankelepingu eeldatavast kogumaksumusest. Hankija edastas Rahandusministeeriumile käesolevas punktis käsitletud hankelepingute alusel tehtud soetuste maksumused aastate lõikes ja summad on iga lepingu puhul eraldi ka märgitud. Rahandusministeerium märgib, et jääb esitatud põhjenduste ja järelduste juurde.

2.5.5. Ravimite ja apteegikauba ostmine

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt ostis Hankija 2017. a ravimeid ja apteegikaupu mitmetelt erinevatelt ettevõtetelt kogusummas 336 792,47 €. Suuremad soetused tegi Hankija TAMRO EESTI OÜ-lt (kogusummas 158 002,12 €) ja Magnum Medical OÜ-lt (kogusummas 55 122,38 €). Ravimeid ja apteegikaupa on soetatud ka ONEMED OÜ-lt (16 706,56 €), B.BRAUN MEDICAL OÜ-lt (40 000,10 €), MEDIQ EESTI OÜ-lt (20 972,75 €) jt.

eRHR-ist nähtuvalt osaleb Hankija ühishankijana PERH-i poolt korraldatavates riigihangetes, sh apteegikauba ja ravimite soetamise riigihangetes.

eRHR-ist nähtuvalt osales Hankija ühishankijana järgmistes PERH-i poolt ravimite ostmiseks korraldatud riigihangetes, mille tulemusena sõlmitud hankelepingute alusel ostis Hankija 2017. aastal ravimeid Tamro Eesti OÜ-lt: nr 168182, nr 168222, nr 168134, nr 162727, nr 172857, nr 174319, nr 180283, nr 181232, nr 181876, nr 183437.

Eelnimetatud riigihangete tulemusena sõlmitud hankelepingute alusel tehtud soetused 2017.

aastal on väiksemad (ca 50 000 – 60 000 €), kui TAMRO EESTI OÜ-lt 2017. aastal raamatupidamise andmetest nähtuvalt ostetud ravimite kogukulu (158 002,12 €).

Seega ostis Hankija 2017. aastal Tamro Eesti OÜ-lt ravimeid riigihanke piirmäära (kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 15 lg 1 p 2 kohaselt 40 000 €) ületavas summas riigihankeid korraldamata, millega eiras Hankija hankemenetluse korraldamise nõuet (kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 15 lg 1 p 2 ja § 16 lg 2).

Riigihanked, mille tulemusena sõlmis Hankija ravimite ja apteegikauba ostmiseks hankelepingud Magnum Medical OÜ-ga ning soetas 2017. aastal ravimeid ja apteegikaupu: nr 181449, nr 183437, nr 180495, nr 182777, nr 162727, nr 168182, nr 180286, nr 180282, nr 180283, nr 181232, nr 181876, nr 179939, nr 168222. Nimetatud riigihangete tulemusena sõlmitud hankelepingute alusel 2017. aastal tehtud soetused (ca 25 000 €) on väiksemad, kui Magnum Medical OÜ-lt 2017. a ostetud ravimite ja apteegikauba kogukulu (55 122,38 €).

Seega ostis Hankija 2017. a Tamro Eesti OÜ-lt ravimeid summas ca 25 000 € riigihanget korraldamata, millega eiras lihthanke korraldamise nõuet kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 15 lg 3 ja § 18² alusel.

Hankija esitas kontrollakti projektile vastuväite, milles märkis, et ei nõustu kontrollakti projekti p 2.5.5. (st käesolevas punktis) rakendatud põhimõttega, mille kohaselt tuleks nendes kaubagruppides õige menetlusviisi leidmiseks kogu käive summeerida. Samas ei ole Hankija toonud välja erinevaid ravimite/apteegikauba kaubagruppe, mille soetuste eeldatavat maksumust Hankija hinnangul summeerida ei tuleks ega esitanud ka sellekohast tõendusmaterjali, mistõttu jääb Rahandusministeerium kontrollakti projektis esitatud tähelepaneku juurde.

3. Tähelepanekud ja soovitused

3.1. Tervishoiuteenuste tellimine

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt tellis Hankija 2017. a erinevatelt ettevõtetelt tervishoiuteenuseid kogusummas 520 043,93 € (sh kompuutertomograafia teenust OÜ-lt Balti Radiodiagnostika summas 281 421,20 €³).

Märgime, et tervishoiuteenused on alates 01.09.2017 kehtiva RHS-i kohaselt käsitletavad sotsiaalteenusena. Sotsiaal- ja eriteenuste tellimise erimenetluse reeglid on sätestatud kehtiva RHS-i 2. jaos. Ajaperioodil 01.05.2007 – 31.08.2017 olid tervishoiuteenused käsitletavad lihtsustatud korras tellitavate teenustena kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 19 alusel. Enne 01.05.2007 olid tervishoiuteenused käsitletavad riigihanke erandina, millisel juhul RHS-i nõuded tervishoiuteenuste tellimisele ei laienenud (kuni 30.04.2007 kehtinud RHS § 4 lg 7 p 9).

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt tasus Hankija 2017. a AS-ile Mammograaf 72 496,33 € radioloogiliste uuringute läbiviimise teenuse eest AS-iga Mammograaf 11.10.2010 sõlmitud tähtajatu hankelepingu alusel (*hankeleping sõlmiti tähtajaga 31.12.2012 ja nn automaatse pikenemise klausliga ühe aasta võrra, kui kumbki pool ei nõua enne tähtaja saabumist lepingu lõpetamist*).

Radioloogiliste uuringute läbiviimise teenus on määratletav nt CPV koodiga nr 85150000-5

³ Hankija sõlmis 13.04.2007 OÜ-ga Balti Radiodiagnostika koostöölepingu kompuutertomograafia teenuse tellimiseks, lepingu sõlmimisel konkurentsi ei tagatud. Hankelepingu sõlmimise ajal (13.04.2007) oli tervishoiuteenuste tellimine riigihanke erand, millisel juhul ei pidanud Hankija lepingu sõlmimisele RHS-i kohaldama. 2018. aasta kevadest osutab kompuutertomograafia radioloogiliste protseduuride läbiviimise teenust PERH, kuna Hankija lõpetas OÜ-ga Balti Radiodiagnostika 13.04.2007 sõlmitud lepingu. Kehtiva RHS § 12 lg 4 sätestatud eelduste täitmisel on teenuse tellimine PERH-ilt lubatud.

„Meditsiiniülesvõttetehnika teenused.“ Hankija selgitas, et *MRT uuringute tegemiseks ei ole hankemenetlust läbi viidud. AS-iga Mammograaf lepingulistesse suhetesse minnes oli see ettevõtte ainuke, kes pakkus võimalust teha MRT uuringuid maakonnas. Hankijale teadaolevalt oli see ainus võimalus kohalikule elanikkonnale antud teenus elukohajärgselt tagada.*

Hankija ei taganud AS-iga Mammograaf hankelepingu sõlmimisel konkurentsi ega järginud hankelepingu sõlmimise ajal (11.10.2010) kehtinud RHS § 19 sätestatud nõudeid (nt riigihanke aruande eRHR-ile esitamise kohustus, mis tulenes 11.10.2010 kehtinud RHS § 19 lg 3).

Juhul kui käesoleval ajahetkel esineb turul MRT uuringute läbiviimiseks konkurents, soovitame Hankijal kaaluda AS-iga Mammograaf sõlmitud hankelepingu lõpetamist ja radioloogiliste uuringute läbiviimise teenuse tellimist uuesti olemasolevat konkurentsi ära kasutades.

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt tasus Hankija 2017. a TENDON PLUS OÜ-le 19 103,20 € ortopeediateenuse eest. Hankija sõlmis 12.01.2017 TENDON PLUS OÜ-ga tähtajatu hankelepingu ortopeediateenuse (määratletav nt CPV koodiga nr 85121283-0 „Ortopeedi teenused“) tellimiseks.

Hankija selgitas Rahandusministeeriumile, et *OÜ-ga Tendon Plus on sõlmitud käsundusleping ortopeedilise teenuse osutamiseks. Varem oli sõlmitud leping arstiga, kes osutas ortopeedi teenust. Hiljem asutas arst firma ja soovis teenust jätkata firma alt, esitades teenuse arveid. Kuna kogu teenuse sisu jäi Hankija jaoks samaks, ei osanud Hankija lepingu sõlmimise ajal võrdlevaid pakkumisi võtta.*

12.01.2017 TENDON PLUS OÜ-ga sõlmitud hankeleping on tähtajatu, seega loetakse hankelepingu eeldatavaks maksumuseks 48 kuu (4 aasta) maksumus. Võttes arvesse 2017. a TENDON PLUS OÜ-le tasutud summa suurust (19 103,20 €), ületab 12.01.2017 sõlmitud hankelepingu 4 aasta maksumus tõenäoliselt 40 000 €, millisel juhul pidanuks Hankija järgima tervishoiuteenuse tellimisel 12.01.2017 kehtinud RHS § 19 nõudeid, sh olemasoleva konkurentsi tagamise nõuet (*RHS § 19 lg 4 kohaselt pidi hankija teatama hankelepingu, mille eeldatav maksumus ilma käibemaksuta ületab 40 000 €, sõlmimise soovist oma kas oma veebilehel või eRHR-i kaudu*). Selgitame, et riigihanke tulemusena sõlmitav hankeleping on võlaõiguslik leping (nt käsundusleping, töövõtuleping jt), mille sõlmimisele tuleb üldjuhul kohaldada RHS-is sätestatud menetluskorda. Üksnes erandjuhul, kui tegemist on riigihanke erandiga (nt töölepingu sõlmimine, kinnisvara ostmine/üürimine jt, kehtivas RHS-is on erandite loetelu sätestatud RHS § 11), ei laiene soetusele RHS-i nõuded. Arvestades, et Hankija ei järginud 12.01.2017 TENDON PLUS OÜ-ga hankelepingut sõlmides 12.01.2017 kehtinud RHS § 19 lg 4 sätestatud nõudeid, soovitame Hankijal kaaluda antud hankelepingu lõpetamist ja teenuse tellimist uuesti, olemasolevat konkurentsi ära kasutades.

Raamatupidamise andmetest nähtuvalt tasus Hankija 2017. a Synlab Eesti OÜ-le (endise nimega Quattromed HTI Laborid OÜ) 56 194,21 € laboriteenuse (määratletav nt CPV koodiga nr 85150000-5 „Meditsiinilaboratooriumide teenused“) tellimise eest. Hankija sõlmis 08.02.2007 Quattromed HTI Laborid OÜ-ga tähtajatu laboratoorsete uuringute teenuse tellimise lepingu. Arvestades, et enne 01.05.2007 olid tervishoiuteenused riigihanke erandiks, millisel juhul RHS-i nõuded tervishoiuteenuste soetustele ei laienenud, ei kohustunud Hankija järgima 08.02.2007 lepingu sõlmimisel RHS-i. Kuna alates 01.05.2007 tuleb RHS-i nõudeid järjepidevalt kohaldada ka tervishoiuteenuste tellimisele, soovitame kaaluda konkurentsi tagamata sõlmitud lepingute lõpetamist ning uute hankelepingute sõlmimist konkurentsi tagades.

3.2. Tähtajatute hankelepingute sõlmimine

Hankija hankepraktikas esineb sageli tähtajatute ja nn tähtaja automaatse pikendamise tingimusega hankelepingute sõlmimist (juhul kui kumbki lepingu pool ei teata lepingu

lõpetamise soovist, pikeneb tähtaeg järgmiseks perioodiks).

Märgime, et RHS-i kohaselt ei ole tähtajatute lepingute sõlmimine keelatud, kuid võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat (nt lahend asjas C-454/06) ning asjaolu, et tähtajatute hankelepingute sõlmimise praktika võib oluliselt kahjustada olemasoleva konkurentsi ärakasutamist, ei soovita Rahandusministeerium edasises hankepraktikas tähtjatuid hankelepinguid sõlmida.

3.3. Hankekord ja hankeplaan

Kehtiva RHS § 9 lg 6 kohaselt on hankekord ja hankeplaan avalikud dokumendid. Alates 01.09.2017 kehtivas RHS § 9 lg 7 ja 8 on sätestatud, et hankija avaldab hankekorra ja iga-aastase hankeplaani oma veebilehel viivitamata pärast selle kinnitamist. Hankija ei ole hankekorda ega hankeplaani oma veebilehel avalikustanud, millega eirab kehtiva RHS § 9 lg 7 sätestatud nõuet. Hankija ei saanudki 2017. a hankeplaani oma veebilehel avaldada, kuna seda ei koostatud, ka ei ole Hankija veebilehelt leitavad 2018. a ja 2019. a hankeplaanid.

Kuni 31.08.2017 kehtinud RHS § 13¹ p 1 sätestas, et iga-aastase hankeplaani koostamise kohustus tuleb ette näha hankekorras. SA Läänemaa Haigla juhataja 01.06.2012 käskkirjaga nr 1-5/10 kinnitatud hankekorra p 4 – 7 näeb ette iga-aastase hankeplaani koostamise kohustuse. 2017. aastal ei täitnud Hankija hankeplaani koostamise kohustust.

Edasises hankepraktikas tuleb Hankijal iga-aastase hankeplaani koostamise kohustust täita. Hankeplaani koostamise kohustus tuleneb kehtiva RHS § 9 lg 4 p 1 ja Hankija hankekorra p 2.

Samuti tuleb Hankijal esimesel võimalusel avalikustada oma veebilehel hankekord ja iga-aastane hankeplaan.

3.4. Alla riigihanke piirmäära sotsiaalteenuste tellimise regulatsioon

01.09.2017 jõustunud RHS-i kohaselt on tervishoiuteenused käsitletavad sotsiaalteenustena, mille tellimiseks tuleb korraldada sotsiaalteenuste erimenetlus alates sotsiaalteenuste riigihanke piirmäärast. Arvestades, et sotsiaalteenuste riigihanke piirmäär on kehtiva RHS § 14 lg 2 p 3 kohaselt 300 000 €, on tõenäoline, et Hankija hankepraktikas esineb tervishoiuteenuste soetusi, mille maksumus jääb alla 300 000 €.

Kehtiva RHS § 9 lg 4 p 4 kohaselt sätestab hankija vajaduse korral hankekorras sotsiaal- ja eriteenuste, sh maksumusega alla sotsiaal- ja eriteenuste riigihanke piirmäära teenuste, tellimise korra.

Kehtivas hankekorras ei ole Hankija RHS § 9 lg 4 p 4 alusel sotsiaalteenuste tellimise regulatsiooni sätestanud.

Võttes arvesse, et Hankija hankepraktikas esineb vajadus alla 300 000 € eeldatava maksumusega tervishoiuteenuste tellimiseks, soovime Hankijal riigihanke üldpõhimõtete (sh riigihanke läbipaistvuse, kontrollitavuse ja konkurentsi ärakasutamise) parema tagamise huvides sätestada hankekorras alla riigihanke piirmäära (300 000 €) sotsiaalteenuste tellimise regulatsioon.

4. Järeldused

4.1. SA Läänemaa Haigla 2017. a riigihangete korraldamise kontrollimise käigus tuvastati 9 juhul RHS-i kohaselt nõutud riigihanke menetluse korraldamata jätmine. Samuti leidis tuvastamist, et Hankija ei ole järginud RHS-i nõudeid pakkujate kvalifitseerimistingimuste sätestamisel ning ei ole avalikustanud hankekorda ja hankeplaani oma veebilehel.

4.2. Riigihangete seaduses sätestatud korras riigihanget korraldamata lihthanke ja/või riigihanke piirmäära ületavas summas lepingute sõlmimine ja kõrvaldamise alust kontrollikohustuse täitmata jätmise lihthangetes on Rahandusministeeriumi hinnangul süsteemsed vead, muud tuvastatud kõrvalekalded on aga käsitletavad üksikjuhtudena.

4.3. Tunnustame Hankijat ühise riigihangete korraldamise praktika juurutamise eest PERH-iga. Ühine hankimine suurhaiglaga võimaldab paremini järgida ja tagada, et kõik nõutud riigihankemenetlused oleksid seadusele vastavalt ja õigeaegselt korraldatud ning hankekorraldus oleks süsteemne ja professionaalne.

4.4. Edasise hankepraktika parandamiseks soovitame riigihangete korraldamisega tegelevatel isikutel pidevalt tutvuda riigihangete infoportaalis avaldatud juhendmaterjalidega riigihangete korraldamise kohta, korduma kippuvate küsimuste rubriigiga (<https://www.rahandusministeerium.ee/et/kkk/870>) ning ka riigihangete läbiviimist puudutavate analüüsidega (<https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/analuusid-ja-uuringud>). Juhime tähelepanu, et riigihangete korraldamist puudutavate küsimustega on võimalik pöörduda Rahandusministeeriumi poole järgmiste kontaktide kaudu: nõustamispäringud: riigihanked@fin.ee, tel 611 3701; registri kasutajatugi: register@riigihanked.riik.ee, tel 611 3693, 611 3703.

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
Osakonnajuhataja asetäitja
riigihangete ja riigiabi osakond

Kontrollija:

Madli Juhani
jurist riigihangete järelevalve alal
riigihangete ja riigiabi osakond
611 3931; madli.juhani@fin.ee